Dini Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dini Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19940

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dini Tutum Ölçe?i (DTÖ), Ü. Ok taraf?ndan 2011 y?l?nda geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu çal??ma, bireylerin dini inançlar?na, duygular?na ve davran??lar?na yönelik tutumlar?n? sistematik bir ?ekilde ölçmek amac?yla gerçekle?tirilen kapsaml? bir ölçek geli?tirme ve geçerlik çal??mas?n? içermektedir. Ölçek, özellikle Türk kültür ve toplum yap?s?na uygun, dini tutumu çok boyutlu olarak ele alan güvenilir ve geçerli bir araç sunmay? hedeflemi?tir. Çal??ma, psikoloji ve din bilimleri alanlar?nda dini tutumun empirik olarak incelenmesine önemli bir katk? sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Dini tutum, ölçek geli?tirme, psikometri, geçerlik, güvenirlik, tutum.

Yazarlar

Ok, Üzeyir

Amaç

Dini Tutum Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin dine kar?? sergiledikleri bili?sel, duyu?sal ve davran??sal e?ilimleri, yani dini tutumlar?n?, yüksek düzeyde psikometrik özelliklere sahip standart bir araç kullanarak ölçmektir. Geli?tirme çal??mas?, 2011 y?l?nda Türkiye'deki örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi? olup, mevcut ölçüm araçlar?n?n yetersiz kald??? veya kültürel adaptasyon sorunlar? ya?ad??? noktalarda özgün bir çözüm sunmay? amaçlam??t?r.

Ölçek, sosyal psikoloji, din psikolojisi ve sosyoloji alanlar?nda yap?lacak ara?t?rmalarda, bireylerin dini ya?amla ili?kilerini ve bu ili?kinin di?er psikolojik yap?larla (örne?in, ki?ilik, iyilik hali, stres) olan korelasyonlar?n? incelemek için güçlü bir temel sa?lamay? hedeflemektedir.

Yap?

Ölçek, dini tutumu tek bir homojen yap? yerine, genellikle çok boyutlu bir yap? olarak kavramsalla?t?rmaktad?r. Dini tutum, bireyin dinsel inanç sistemlerine, ritüellere, ahlaki de?erlere ve dinsel kurumlara yönelik sahip oldu?u olumlu veya olumsuz, kararl? e?ilimlerin bütünüdür. Bu yap?, genellikle a?a??daki boyutlar? içerecek ?ekilde tasarlanm??t?r:

Bili?sel Boyut: Dini inançlar?n do?rulu?una ve rasyonelli?ine dair dü?ünceler ve de?erlendirmeler.
Duyu?sal Boyut: Dini deneyimlere ve ritüellere e?lik eden duygusal tepkiler (huzur, korku, ba?l?l?k).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Davran??sal Boyut: Dini pratiklerin s?kl??? ve yo?unlu?u (ibadet, hay?r i?leri, dinsel topluluklara kat?l?m).

Geçerlik

Ok (2011) taraf?ndan yürütülen çal??mada, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne ölçüde do?ru ölçtü?ünü belirlemek amac?yla çe?itli geçerlik analizleri uygulanm??t?r. Ölçek geli?tirme sürecinde kapsam geçerli?i için uzman görü?lerine ba?vurulmu?, böylece maddelerin dini tutum yap?s?n? yeterince temsil edip etmedi?i kontrol edilmi?tir.

Yap? geçerli?i ise temel olarak faktör analizi yöntemleriyle test edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak öngörülen alt boyutlar?n? istatistiksel olarak destekleyip desteklemedi?ini göstermi?tir. Her ne kadar kaynak içeri?inde spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmese de, makale (Ok, 2011) ölçe?in kabul edilebilir düzeyde yap? geçerli?ine sahip oldu?unu ortaya koymu?tur.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, yani ölçüm sonuçlar?n?n zamana ve ko?ullara göre tutarl?l???, iç tutarl?l?k analizleri ile incelenmi?tir. Ölçek geli?tirme çal??malar?nda en yayg?n kullan?lan yöntem olan Cronbach Alfa iç tutarl?l?k katsay?s? hesaplanm??t?r. Yüksek bir Cronbach Alfa katsay?s?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Ok (2011) makalesinde, güvenirlik analizleri sonucunda Dini Tutum Ölçe?i'nin hem genel ölçek hem de alt boyutlar baz?nda yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?u rapor edilmi?tir, bu da ölçe?in ara?t?rmalarda kararl? sonuçlar verebilece?ine i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Dini Tutum Ölçe?i'nin yap? geçerli?ini ortaya koymak için Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA ve/veya Confirmatory Factor Analysis - CFA) yöntemleri kullan?lm??t?r. EFA, ölçek maddelerinin alt?nda yatan temel boyutlar? ke?fetmek amac?yla uygulanm??t?r. Bu analizler, dini tutum yap?s?n?n kaç farkl? faktörden olu?tu?unu ve hangi maddelerin hangi faktörlere yüklendi?ini belirlemeye yard?mc? olmu?tur.

Çal??ma sonucunda belirlenen faktör yap?s?, dini tutumun karma??k do?as?n? yans?tan ve teorik çerçeveyle uyumlu olan, birden fazla alt boyutu içeren bir model önermi?tir. Bu faktör yap?s?, ölçe?in sadece genel bir puan de?il, ayn? zamanda dini tutumun farkl? yönlerine dair detayl? bilgiler sunmas?n? sa?lam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Özgün bir Türkçe ölçek geli?tirme çal??mas?d?r.)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme format? kullan?lm??t?r (Kesinlikle Kat?l?yorum'dan Kesinlikle Kat?lm?yorum'a uzanan bir aral?k). Ancak orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi (-) olarak geçti?i için, bu bilgi Ok (2011) makalesinden teyit edilmelidir.

Dil Mevcut: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyonu ve/veya Üniversite Ö?rencileri (Tipik olarak ölçek geli?tirme çal??malar? bu gruplar? hedef al?r.)

Ya? Grubu: 18 ya? ve üstü

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki farkl? sosyo-demografik özelliklere sahip bireylerden olu?an örneklem. Detayl? örneklem büyüklü?ü ve özellikleri Ok (2011) makalesinde belirtilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli (Self-report) anket formu.

Anahtar Kelimeler

Dini tutum, faktör analizi, psikometrik özellikler, tutum ölçe?i, din psikolojisi, Türk kültürü.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: uzeyirok2002@yahoo.co.uk

Yaz??ma Adresi: Yaz??ma adresi kaynakta belirtilmemi?tir, ancak yazar?n e-posta adresi mevcuttur.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2011 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için yazar Üzeyir Ok ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar genellikle ücretsiz olsa da, ticari veya geni? çapl? uygulamalar için izin al?nmas? gerekebilir. ?leti?im e-posta adresi yukar?da belirtilmi?tir.

Ölçe?in orijinal makalesine ve ilgili PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?lardan eri?im mümkündür.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Makale Linki: acarindex.com
Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: dini-tutum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Ok, Ü. (2011). Dini Tutum Ölçe?i: Ölçek geli?tirme ve geçerlik çal??mas?. *Uluslararas? ?nsan Bilimleri Dergisi, 8*(2), 528-549.

Dini Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri orijinal kaynakta (Ok, 2011) yer almaktad?r. Bu maddeler, ölçe?in kapsam geçerli?ini ve yap?sal bütünlü?ünü sa?lamak üzere titizlikle seçilmi? ve faktör analizine tabi tutulmu?tur. Ölçek, genellikle belirli bir say?da ifadeden olu?ur ve kat?l?mc?lar?n bu ifadelere ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtmeleri istenir. Ölçek maddeleri, dini inanç, ibadet, dinsel ahlak ve dini duygular gibi dini tutumun farkl? veçhelerini temsil eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM